

(Политика, 01. 09.2009.)

Дођеш и отмеш земљу непријатељу; дође непријатељ и одузме земљу теби. Ова древна сумерска изрека урезана на глинену плочицу пре неких 5.500 година, можда је најстарији, или бар један од најстаријих записа којим је цивилизовани човек саопштио дефиницију рата.

Адолф Хитлер се после доласка на власт 1933. понашао сагласно првом делу древне сумерске поруке. Гладан територија и моћи, агресивном политиком је рушио систем европске колективне безбедности, успостављене Версајским миром и коначно, на данашњи дан пре седамдесет година, 1. септембра 1939. године, напао Пољску.

Почео је Други светски рат, отворена су врата највеће људске кланице у досадашњој историји.

После седам деценија, одмеравање одговорности за ту кланицу смештено је у политички ринг, пошто је ревизионистичка историографија Другог светског рата уназад три-четири деценије припремила за то повољан терен.

И иначе често неодговорна, политика је на поменути распрострарила мапу прошлости и без имало устручавања, уз игнорисање чињеница, узрочно-последичних веза и моралних налога, изједначила у одговорности за почетак Другог светског рата Трећи рајх и Совјетски Савез, нацизам и бољшевизам, Хитлера и Стаљина.

У том духу је средином августа формулисана и једна резолуција Парламентарне скупштине ОЕБС-а, при чему је главни ослонац за такав став нађен у пакту који су Молотов и Рибентроп потписали у Москви 23. августа 1939, само недељу дана пре почетка Другог светског рата.

Поменути пактом, о коме смо недавно писали на страницама „Политике”, заиста су Хитлер и Стаљин поделили сфере интереса у Европи и убрзали ток историје, али је сасвим сигурно да би све било другачије, пакт можда не би ни био потписан, да су на ондашњој политичкој и дипломатској сцени Европе и света, демократске државе у Хитлеру и нацизму препознале кључну опасност.

Треба подсетити да су водећи демократски играчи оног времена били империјални моћници највишег ранга и да је империјална визија кроз коју су посматрали свет логично и водила ка катастрофи Другог светског рата.

Британски премијер Невил Чемберлен, представник највише империјалне елите, први пут је крочио на тло континенталне Европе када се срео са Хитлером у бањи Гозезберг 1938. године. Расправљао је о миру али су за њега некакве државице ка којима је Хитлер усмерио своју машинерију биле тек вештачке конструкције.

За Чемберлена је баук комунизма надвијен над Европом био већа опасност од Хитлера, а за обојицу су социјалдемократи били готово исто што и комунисти.

У овом логичком следу, за британског премијера је било важније да Немачка не буде марксистичка, него што ће бити нацистичка.

У то време су десничари у Француској кликали „Боље Хитлер него Блум”, док је у познатом Клајвдонском кружоку, окупљеном око британског министра спољних послова лорда Халифакса, важила парола „Боље Хитлер него Стаљин”.

Са трибине онемоћалог Друштва народа, тадашњи совјетски министар спољних послова Литвинов непрекидно је понављао: „Мир је недељив”, али је Чемберлен сматрао да је то могуће, да Британска империја може остати у миру, а да ће рат водити други. На Лигу народа није полагао много, није веровао у њену ефикасност, а онда ни у европску колективну сигурност. Зато је и сменио министра спољних послова Антона Идна, чија су уверења била другачија.

После потписивања Минхенског споразума 30. септембра 1938, којим је потврђено да је Хитлер на врхунцу престижа и моћи, јер је на тацни добио Судетску област, Чемберлен је испред своје резиденције у Даунинг стриту 10 тврдио да нацији доноси „најбољи могући частан мир из Немачке и да је то мир нашег времена”, иако то није био „ни частан мир, нити мир уопште, него увод у рат нашег времена”, како је то дефинисао тадашњи дописник „Политике” из Лондона Предраг Милојевић.

Поменута парламентарна резолуција ОЕБС-а апсолутно игнорише наведене и многе друге чињенице од важности за расправу о одговорности за почетак Другог светског рата.

Није спорно да су нацизам и стаљинизам били тоталитарни системи, али онда не би требало да буду спорни ни разлози због којих су снаге Антихитлеровске коалиције ушле у савез са СССР-ом против Хитлера, а не са Хитлером против СССР-а.

Да је одговорност за Други светски рат подједнако на страни Берлина и Москве, Антихитлеровска коалиција не би ни била могућа, него би била формирана, као што није, некаква Антихитлеровско-стаљинска коалиција. Зашто, уосталом, 1939. године није дошло до стварања Антистаљинске коалиције у којој би, уз тадашње демократске државе, Хитлер био један од њених носећих стубова?

Ако следимо логику историографских, политичких и идеолошких ревизија Другог светског рата, испада како данас многи, па и елитни представници Уједињене Европе и демократског света, жале што се тако нешто није догодило.

Зато и не чуде оштре реакције које ових дана стижу из Москве, укључујући и председника Дмитрија Медведева, који је у недељу рекао да свако износи „циничну лаж” ако тврди да једнаку одговорност у Другом светском рату имају Совјетски Савез и нацистичка Немачка.

На сву срећу, ове полемике се воде у миру, мада не слути на добро што се њима потврђује нека врста инверзије оне познате Клаузевицеве мисли да је рат наставак

Политика као наставак рата

Пише: Слободан Кљакић
уторак, 01 септембар 2009 21:24

политике другим средствима.

Као да је данашња политика наставак самог рата, наравно, другим средствима.